

Miðvikudaginn 30. maí 1990.

Nr. 356/1988. **Protabú Hafskips hf.**

(Gestur Jónsson hrl.)

gegn

Reykvískri endurtryggingu hf.

(Jónas A. Aðalsteinsson hrl.).

Vátrygging.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðmundur Jónsson, Guðrún Erlendsdóttir, Haraldur Henrysson, Hjörtur Torfason og Hrafn Bragason.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 2. nóvember 1988. Krefst hann þess, að hinum áfrýjaða dómi verði hrundið og breytt á þá leið, að stefnda verði gert að greiða honum 1.126.250 krónur ásamt 47,15% ársvöxtum frá 13. september 1985 til 1. mars 1986, með 30,58% ársvöxtum frá þeim degi til 1. apríl 1986, með 23,22% ársvöxtum frá þeim degi til 17. maí 1986, með 2,25% dráttarvöxtum á mánuði frá þeim degi til 1. mars 1987, með 2,5% dráttarvöxtum á mánuði frá þeim degi til þingfestingardags, 26. maí 1987, en með dráttarvöxtum samkvæmt 14. gr. laga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Einnig krefst hann málskostnaðar úr hendi stefnda í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar sér til handa fyrir Hæstarétti.

Ágreiningur aðila máls þessa varðar túlkun ákvæðis um sjálfsáhættu í vátryggingarskírteini, útgefnu 1. október 1984 af stefnda, vegna skrokk- og vélattrýggingar 6 skipa Hafskips hf., svo sem rakið er í héraðsdómi. Ákvæðið hljóðar svo í íslenskri þýðingu löggilts skjalapýðanda:

„Skilmálar: Háð Institute Time Clauses (Skrokkur 01.10.83) Institute Time Clause (Skrokkar), kostnaður og verðmætisaukning, frádráttur skv. 12. gr. US \$ 23.500,-, hækkar í US \$ 50.000,- við vélartjón, gáleysi áhafnar.“

Áfrýjandi túlkar ákvæði þetta svo, að hækkun sjálfsáhættu í 50.000 bandaríska dollara eigi aðeins við, þegar um sé að ræða vélartjón, sem rakið verði til vanrækslu áhafnar. Telur hann meðal

annars mega finna því stuðning í tilboði frá stefnda 16. ágúst 1984 og skýrslu niðurjöfnunarmanns sjóttjóna 30. ágúst 1985.

Í málflutningi sínum hafa aðilar ekki skýrt til hlítar samhengi milli umrædds tilboðs og váttryggingarskírteinisins, né heldur hafa þeir lagt fram til samanburðar upplýsingar um orðalag fyrra skírteinis vegna tryggingar skipanna.

Rétt þykir að leggja orðalag váttryggingarskírteinisins sjálfs til grundvallar við úrlausn málsins. Verða skilmálar skírteinisins ekki öðruvísi skýrðir en svo, að sjálfsáhætta hækki í 50.000 bandaríska dollara við allt vélartjón. Ber þannig að staðfesta hinn áfrýjaða dóm.

Rétt þykir að dæma áfrýjanda til greiðslu málskostnaðar fyrir Hæstarétti, svo sem greinir í dómsorði.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, þrotabú Hafskips hf., greiði stefnda, Reykvískri endurtryggingu hf., 60.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 3. ágúst 1988.

Mál þetta, sem dómtekið var 13. júlí sl., er höfðað með framlagningu skjala í dómi þann 26. maí 1987.

Stefnandi er þrotabú Hafskips h/f, nnr. 1380-3005, Skógarhlíð 6, Reykjavík.

Stefndi er Reykvísk endurtrygging h/f, nnr. 7307-1445, Sóleyjargötu 1, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 1.126.250 krónur ásamt 47,15% ársvöxtum frá 13. september 1985 til 1. mars 1986, en með 30,58% ársvöxtum frá þeim degi til 1. apríl 1986, en með 23,22% ársvöxtum frá þeim degi til 17. maí 1986, en með 2,25% dráttarvöxtum á mánuði frá þeim degi til 1. mars 1987, en með 2,5% dráttarvöxtum á mánuði frá þeim degi til þingfestingardags, 26. maí 1987, en með dráttarvöxtum skv. 14. gr. 1. nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags svo og málskostnað samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands.

Þess er krafist, að áföllnum vöxtum megi bæta við höfuðstól, sem vextir reiknast af, fyrst 13. september 1986 og síðan á tólf mánaða fresti.

Stefndi krefst sýknu af öllum kröfum stefnanda og að honum verði dæmdur málskostnaður að skaðlausu samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands.

Málavextir.

Málavextir eru þeir, að 16. febrúar 1985 varð vélarbílun í M/S Selá, þegar skipið var í ferð á milli Reykjavíkur og Gdansk í Póllandi. Hafskip h/f, eigandi Selár, var vátryggt hjá stefnda fyrir tjóninu. Löggiltur niðurjöfnunarmaður sjóttjóna, Valgarð Briem hrl., jafnaði tjóninu niður, og er niðurjöfnunarskýrsla hans dagsett 30. ágúst 1985. Aðilar eru sammála um, að niðurjöfnun hans gefi rétta mynd af tjóninu. Hefur stefndi bætt að fullu tjónið, nema hvað að hann dró 50.000 Bandaríkjadali frá bótum vegna sjálfsáhættu. Að mati stefnanda á sjálfsáhættan að nema 23.500 Bandaríkjadöllum. Mismunurinn á þessum fjárhæðum er 26.500 Bandaríkjadali, sem á gjalddaga bótagreiðslunnar 13. september 1986, sbr. 24. gr. l. nr. 20/1954, jafngildi 1.126.250 íslenskum krónum miðað við kaupgengidals þann dag. Er þessi fjárhæð jöfn stefnufjárhæðinni.

Í niðurjöfnunarskýrslu Valgarðs Briem hrl. er m.a. byggt á skýrslu frá Gunnar Frimann, sem skoðaði skipið á vegum vátryggjanda strax eftir tjónið. Er niðurstaða skoðunarmannsins sú, að ekkert bendi til þess, að umrætt tjón hafi verið vegna vanrækslu áhafnar M/S Selár.

Málsástæður og lagarök.

Af hálfu stefnanda er á því byggt, að í vátryggingarsamningi aðila komi fram, að almennt hafi sjálfsáhætta Hafskips h/f verið 23.500 dalir í hverju tjóni, en verið aukin í 50.000 dali, ef tjón stafaði af vélarskemmdum eða vanrækslu áhafnar. Í vátryggingarskírteininu er eigin áhætta skipafélagsins skilgreind þannig:

„Deductible clause XII USD 23.500
increased to USD 50.000 in case Machinery
Damage, Crew Negligence.“

Ákvæði þetta hljóðar svo í þýðingu löggilts skjalapýðanda:

„...frádráttur skv. 12. gr. US \$
23.500, hækkar í US \$ 50.000
við vélartjón, gáleysi áhafnar.“

Stefnandi telur, að ákvæði þetta verði að skýra þannig, að eigi einungis við um vélartjón, sem stafi af vanrækslu áhafnar. Bendir hann á, að í skýrslu niðurjöfnunarmanns sjóttjónsins komi þetta skýrt fram, þar sem hann geri ráð fyrir frádrætti, að fjárhæð 23.500 dalir. Þá ber stefnandi það fyrir sig, að með því að stefndi hafi ákveðið orðalag ákvæðisins, beri að túlka það honum í óhag, svo sem almennt sé við túlkun samn-

inga, og telur reglu þessa eiga sérstaklega við um samninga á sviði váttrygginga. Telur stefnandi, að stefndi hefði þurft að láta það koma fram með enn ótvíræðari hætti, ef hann hefði ætlað að takmarka ábyrgð sína við hvers konar vélartjón.

Þá hefur stefnandi lagt fram váttryggingarskírteini vegna Skaftár, þar sem fram kemur, að frádráttur sé 50.000 dalir, ef um vélartjón *eða* mistök áhafnar sé að ræða.

Stefnufjárhæð er því byggð á gengi Bandaríkjadals 13. september 1985, en skv. 24. gr. 1. nr. 20/1954 um váttryggingarsamninga sé fjárhæðin kræf 14 dögum eftir að félagið átti þess kost að afla þeirra upplýsinga, er þörf var á til þess að meta váttryggingaratburðinn og ákveða fjárhæð bótanna. Niðurfögnun lauk 30. ágúst 1985, og hafi gjalddagi því ekki verið síðar en 13. september 1985.

Um vaxtakröfu vitnar stefnandi til 3. mgr. 24. gr. nefndra laga, en skv. henni skuli vextir vera 1% lægri en víxilvextir Landsbanka Íslands, og er vaxtakrafan miðuð við það.

Að lokum byggir stefnandi kröfu sína um dráttarvexti á því, að skv. 2. mgr. 9. gr. 1. nr. 25/1987 beri krafan dráttarvexti frá 17. apríl 1986, er stefndi var krafinn um greiðsluna, og kröfu um höfuðstólsfærslu vaxta byggir hann á 12. gr. sömu laga og ber ennfremur fyrir sig ákvæði 14. gr. laga nr. 25/1987.

Stefndi telur augljóst, að túlka beri váttryggingarsamning aðila á þá lund, að sjálfsáhætta stefnanda gagnvart umræddu tjóni hafi numið 50.000 dölum, þar eð tjón varð á vélbúnaði skipsins. Hugsanleg sök áhafnar í því sambandi skipti ekki máli. Umrædd trygging hafi tryggt „hull machinery etc. and everything connected therewith“. Þannig sé ljóst, að eigin áhætta stefnanda hafi verið lægri í öllum öðrum tilvikum en við tjón á vél skipsins og hins vegar þegar tjón yrði rakið til vanrækslu áhafnar.

Verði aftur á móti fallist á túlkun stefnanda á umræddu ákvæði, ber stefndi fyrir sig, að tjónið hafi orðið vegna vanrækslu áhafnar. Stefnandi hafi látið undir höfuð leggjast að láta fara fram sérstaka rannsókn á þessu, sjópróf, og beri hann allan hallann af sönnunarskorti um það, með hvaða hætti tjónið hafi orðið.

Til þrautavara krefst stefndi þess, verði hann dæmdur til greiðslu stefnukröfu, að miðað verði við gengi á greiðsludegi og vextir verði í mesta lagi hæstu lögleyfðir vextir af gengistryggðum kröfum skv. tilkynningum Sédla-bankans þar um.

Stefndi vitnar til almennra reglna kröfu- og samningaréttar um lagarök.

Forsendur og niðurstaða.

Ekki verður fallist á það með stefnanda, að skilja beri ákvæðið í váttryggingarsamningi aðila um frádrátt þannig, að því verði einungis beitt um

vélartjón, sem stafi af vanrækslu áhafnar. Þvert á móti verður litið svo á, að það, að komma er sett á milli orðanna damage og crew, sé gert til að aðgreina þetta tvennt, þ.e. vélarskemmdir annars vegar og vanrækslu áhafnar hins vegar, og að umrætt frádráttarákvæði komi til skjalanna í því tilviki, sem hér er til úrlausnar.

Samkvæmt þessu ber að sýkna stefnda af öllum kröfum stefnanda, og eftir úrslitum málsins ber að dæma stefnanda til að greiða stefnda 150.000 krónur í málskostnað.

Allan Vagn Magnússon, borgardómari, kvað upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Reykvisk endurtrygging h/f, skal sýkn af kröfum stefnanda, þrotabúi Hafskips h/f.

Stefnandi greiði stefnda 150.000 krónur í málskostnað.
